

Όνοματεπώνυμο:

Μάθημα:

Υλη:

Επιμέλεια διαγωνίσματος:

Αξιολόγηση :

ΕΚΦΡΑΣΗ – ΕΚΘΕΣΗ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Εφηβεία: Τα χρόνια της ωρίμανσης, τα χρόνια των συγκρούσεων

Η εφηβεία ως έννοια είναι, σε μεγάλο βαθμό, δημιούργημα του δυτικού πολιτισμού. Σε άλλες πιο απλές κοινωνίες, οι νέοι, μόλις καταστούν έτοιμοι βιολογικά για τεκνοποίηση, θεωρούνται ενήλικες. Αντίθετα, στις δυτικές κοινωνίες η εφηβεία είναι μια περίοδος χάριτος – μια περίοδος προπαρασκευής και ωρίμανσης – ώστε οι έφηβοι να προετοιμαστούν για τις πολυσύνθετες υποχρεώσεις που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν ως ενήλικες. Η εφηβεία μπορεί να παρομοιαστεί με έναν ανεμοστρόβιλο που παρασύρει τα πάντα στο πέρασμά του και αφήνει πίσω του ένα τελείως νέο τοπίο. Θα αναφερθούμε, λοιπόν, στις αλλαγές που συμβαίνουν κατά την εφηβεία, αλλαγές τόσο ορμονικές, βιολογικές όσο και διανοητικές και συναισθηματικές.

Ο έφηβος μπορεί να παρομοιαστεί με μια κερασιά την άνοιξη: Αφουγκράζεται τις αλλαγές των καιρών, καταλαβαίνει πως είναι η ώρα να ξυπνήσει από τη χειμερία νάρκη της και οι χυμοί αρχίζουν να κυλάν στα κλαδιά της. Η ήβη ξεκινάει όταν οι πρώτες ορμόνες του φύλου αρχίζουν και παράγονται σε μικρές αρχικά, αλλά σταδιακά σε όλο και μεγαλύτερες ποσότητες. Το πρώτο συναίσθημα που αντιμετωπίζει ο έφηβος είναι ο φόβος, ο τρόμος για όλες τις αλλαγές που συμβαίνουν επάνω του. Όση πληροφόρηση κι αν παράσχουμε στα παιδιά πριν από την έναρξη της εφηβείας γι' αυτά που θα συμβούν στο σώμα τους, τα παιδιά είναι αναπόφευκτο να ανησυχήσουν και να τρομάξουν με τις αλλαγές αυτές. Βέβαια, το να αφήνουμε πίσω μας μια ηλικία, και ειδικότερα την παιδική ηλικία, είναι κάτι που πονάει, όπως πονάει οποιοσδήποτε αποχωρισμός. Οι έφηβοι το διαισθάνονται αυτό και μπορεί να έχουν κρίσεις ταυτότητας και μελαγχολίας, όπως θα δούμε πιο αναλυτικά στη συνέχεια.

Στην εφηβεία γίνεται ακόμα η ολοκλήρωση της διανοητικής ανάπτυξης των παιδιών. Σύμφωνα με την ορολογία της παιδοψυχολογίας, οι έφηβοι περνούν από το στάδιο της ενεργητικής νοημοσύνης στο στάδιο της τυπικής νοημοσύνης. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως τα παιδιά μέχρι την ηλικία των 11-12 ετών σκέφτονται κυρίως με βάση την εμπειρία τους και

με πραγματιστικά, αντικειμενικά δεδομένα. Μετά την ηλικία των 12 μια πραγματική έκρηξη συμβαίνει σε νοητικό επίπεδο. Ξαφνικά οι έφηβοι δεν βασίζονται μόνο στην εμπειρία τους, η σκέψη τους μπορεί να πάει πολύ μακρύτερα από όσα έχουν ζήσει. Αναπτύσσουν αυτό που λέμε αφηρημένη σκέψη, που πάει πέρα από τη στενή καθημερινή εμπειρία κι αντίθετα έχει την ικανότητα να προσεγγίζει το άπειρο. Όλη αυτή η διανοητική έκρηξη σαστίζει τους έφηβους.

Μέσα στον κυκεώνα των αλλαγών αυτών, ο έφηβος πλημμυρίζει από συναισθήματα έντονα και ευμετάβλητα. Αρχικά, νιώθει δέος για τη νέα κατάσταση, για τις νέες του ικανότητες που καλείται να εκμεταλλευτεί, για το γεγονός πως ο ρόλος του ενήλικα που θα κληθεί να παίξει παύει να είναι μια απλή φήμη. Δεν έχει μια σταθερή ταυτότητα, καθώς ο εαυτός του αλλάζει καθημερινά. Δοκιμάζει διάφορους ρόλους και ταυτότητες, ώστε να δει ποια του ταιριάζει καλύτερα. Όσο ήταν παιδί, ο έφηβος έβλεπε τους γονείς και τους δασκάλους του ως πρότυπα, σαν θεούς, αλλά, καθώς η εφηβεία εξελίσσεται, φεύγει αυτή η σιγουριά του για αυτά τα πρότυπα κι αρχίζει κρυφά ή φανερά να τα αμφισβητεί και να διερευνά τα όριά τους. Το πιο επώδυνο στάδιο αυτής της αμφισβήτησης και της απομυθοποίησης, είναι, όταν οι έφηβοι καταλάβουν πως οι γονείς τους είναι κοινοί θνητοί με αδυναμίες και ελαττώματα και πως τα προηγούμενα χρόνια που προσπαθούσαν να τους μοιάσουν, θεωρώντας πως μιμούνταν την τελειότητα, ουσιαστικά κυνηγούσαν μια ουτοπία. Ο έφηβος, λοιπόν, μέσα από την αποκαθήλωση των γονιών του νιώθει απογοήτευση, θυμό, γιατί είχε ξεγελαστεί τόσα χρόνια, και άγχος για το πώς θα καλύψει το κενό αυτό. Σταδιακά, θα στραφεί σε παρέες συνομηλίκων, θα ψάξει για νέα πρότυπα, θα θεοποιήσει σύμβολα της μαζικής κουλτούρας, όπως μουσικά συγκροτήματα και ηθοποιούς, θα αναζητήσει έναν αληθινό μύθο για να αντικαταστήσει τον πεσμένο μύθο των γονιών του. Ο ρόλος των γονιών σε αυτό είναι δύσκολος και υπεύθυνος. Από τη μια πρέπει να ξεπεράσουν το ναρκισσιστικό τους πλήγμα και να αποδεχτούν την απομυθοποίησή τους κι από την άλλη με επιμονή και υπομονή θα πρέπει να προασπίζουν τα όριά τους και να προβάλλουν ως μια σταθερή βάση στην οποία ο έφηβος μπορεί να στηριχτεί, για να πάει παραπέρα.

Ευάγγελος Καναβιτσάς, από το διαδίκτυο

Παρατηρήσεις

1. Να παρουσιάσετε την περίληψη του κειμένου (100 - 120 λέξεις).

15 μονάδες

2. Ποια είναι η δομή και ο τρόπος ανάπτυξης της 1ης παραγράφου; Τεκμηριώστε την απάντησή σας

10 μονάδες

3. Στο κείμενο παρατηρείται συχνή συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας.

Να δώσετε τρία χαρακτηριστικά παραδείγματα.

6 μονάδες

4. «Όσο ήταν παιδί, ο έφηβος έβλεπε τους γονείς και τους δασκάλους του ως πρότυπα». Για ποιους λόγους οι νέοι έχουν ανάγκη τα πρότυπα; Αναπτύξτε την άποψή σας σε μια παράγραφο 70-80 λέξεων.

10 μονάδες

5. «Όλη αυτή η διανοητική έκρηξη σαστίζει τους έφηβους.»: Εντοπίστε το είδος της σύνταξης στο παραπάνω απόσπασμα, δικαιολογήστε την επιλογή του συντάκτη και μετατρέψτε την στο άλλο είδος.

9 μονάδες

6. Να δώσετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: απλές, σταθερή, έναρξη, αποχωρισμός, άπειρο.

5 μονάδες

7. Να εντοπίσετε στο κείμενο 5 διαρθρωτικές λέξεις και να πείτε τι δηλώνουν.

5 μονάδες

8. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ: Έχετε επιλεγεί από το σχολείο σας για να παρουσιάσετε στη Βουλή των Εφήβων ομιλία (περίπου 350 λέξεων) με θέμα τη σχέση γονέων και εφήβων. Παρουσιάστε τις αιτίες σύγκρουσης των νέων με τους μεγαλύτερους κατά την εφηβεία, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους οι γονείς κυρίως, αλλά και οι νέοι μπορούν να βοηθήσουν στη σύγκλιση των δύο γενεών.

40 μονάδες

Να έχετε επιτυχία !